

LITUANIAN
LITERATURE

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SAJUNGOS LEIDINYS

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

Nr. 7(64)

1992 m. balandis

Amžiniosios tiesos skelbėja

Pirmą kartą Lietuvoje kovo 14-ąją Vytauto Didžiojo universitete atvirai buvo minimas "Lietuvos Katolikų bažnyčios kronikos" jubiliejas. 17 metų (1972-1989 m.) ji buvo spausdinta pogrindje ir, Dievui padedant, saugumo nesusekta, nenutildyta.

"Palaimink, Viešpatie, tautas, kuriuos sunkiu metu buvo su mumis..." - tokiai maldos žodžiai konferenciją pradėjo kun. R. Grigas.

Susirinkusius pasveikino Vytauto Didžiojo universiteto rektorius prof. A. Avižienis.

Jo eminencija vysk. S. Tamkevičius, "Kronikos" iniciatorius ir redaktorius, papasakojo apie tai, kaip leidinys atsirado, kaip dirbo žmonės, už tiesą pasiryžę paaukoti viską - savo laisvę, o kai kada - net gyvybę.

1972 m. kun. S. Tamkevičius ir P. Plumpa išleido laikraštį "Gyvosis šauku". Tai buvo tarsi "Kronikos" prologas. Šiam leidiniui vysk. V. Sladkevičius pastūlė "Kronikos" pavadinimą. Taigi jo eminencija karoliniolas V. Sladkevičius tapo "Kronikos" krikštattėviu.

Pirmajį "Kronikos" numerį, pasirašyta 1972 m. kovo 19 d., taisė ir perrašinėjo P. Plumpa.

Po truputį kūrėsi techninė bazė, būrėsi patikimi žmonės (kun. B. Laurinavičius, K. Ambrasas-Sasnava, E. Sabaliauskaitė ir kt.). Žmogaus teisių pažeidimo faktus pavergtame kraste.

Kai "Kronikos" redaktorius S. Tamkevičius buvo suimtas, jo darbą perėmė kun. J. Boruta, N. Sadūnaitė ir kt.

Prof. A.P. Žygas savo pranešime akcentavo, kad "Kronikoje" skelbiamos amžinios tiesos, kad "Kronika" - ne žmonių, o Kristaus triumfas.

Kun. K. Pugevičius pasakojo apie šio leidinio kelius Vakaruiose. Jis patys "Kroniką" vertė, stūntinėjo kūngama, dalijo parapijieciams. Rojoje gyvenantis prof. V. Vincevičius "Kroniką" vertė į italių kalbą.

Šiuo metu laikinamas 10-asis "Kronikos" rinkinio tomas Lietuvai kalba.

Tai buvo renginys dvasiai. Čia niekas neminejo savo svaraus indėlio į laisvės aruođą - didžius, klinius darbus įvertinė Kirėjas.

Dalia KUODYTĖ

P. Hartmutas ir Ortrun Kramerai.

Edmundo Katino nuotrauka

Kovo 12 d. Sajungos būstinėje, Kaune, lankėsi svečiai iš Tarpautinio Fridricho Šilerio instituto: p. Hartmutas ir Ortrun Kramerai. Tarybos nariams jie papasakojo apie Šilerio instituto veikla, jo politinę ir ekonominę Vakarų Europos vystymo programą ir užduotis Lietuvai. Buvo aptartos galimybės bendradarbiauti su Politinių kalinių ir tremtinių sajunga, kaip turinčia kovos už žmogaus teises patirti ir galinčia remti išsivadavimo judėjimą buvusiose soc. šalyse.

Apie Lietuvos sajūdžius

Skaitau laikraštuose apie Sajūdi, apie kelius, kuriais ėjome į nepriekiausomybę, ir mąstau, kad jau 1995 m. Lietuvoje buvo stasiūlės sajūdis, kovoja prie caro galybė. O pokario metai Lietuvos? Kai prasidėjo valkutų ir tinginių stribų mušimai, plėšimai, susikurė tukstantinių partizanų būriai. Taigi ar tai vėl ne sajūdis? Man rodos, kad tai dar ir ne bet koks sajūdis, nes dabar sajūdininkai daug įneka, o tada vyrai žinojo, kad žūs, ir guldė galvas už Lietuvą pačiam gyvenimo žydėjime. Žinojo ir tai, kad jų šeimai išveš toli į Rytus, ir jie nerustys jų amžinai.

Antai mano tėvukas kovojo pirmaisiai Lietuvos atsargos karininko Galinio būryje, o šiam žūvus prie Ančios upės Miciūnų km. - mokytojo Lukočiūno būryje. Panaros mišyje žūvus vadui Lukočiūnui, karinio vado Gružausko-Siaubo būryje. Po šio mišio tėvukas susirgo plaučių uždegimui. Gydėsi bunkeriuose, bet

nepagijo. Tada, vadui Gružauskui-Siaubui leidus, buvo nuveistas į Alytų. Pasveikus vadas liepė neiti būri, o sustiprėti prie namų. Bet viena vakara, išdavikui nurodžius, kur siepliasi, tėvukas buvo suimtas. Norėjo priešintis, bet mama praėjė nesipriesinti, nes išsaudys vaikus. 1945 m. spalio 1 d. saugumiečių paimtas, grįžo 1965 m., o po metų mirė.

trys mano pusbroliai žuvo partizanų būriuose. Du iš jų guli Seirijų ūkidynuose.

Mane 1948 m. gegužės 22 d. ištremė į Krasnojarsko kr. sylkiu su mama ir vyresniu broliu. Grįžę neradome nieko - tuččias kalnas, viskas išvežiota, ištampyta. Devynierius metus gyvenau pas svetimus - kiek laike, tiek buvau.

Tai sakykit, gerblamieji lietuvių, koldos aukos iš mūsų dar reikia Lietuvai?

Bet to negana. Dar kentėjo ir

mano vaikai. Mokytojai komunistai nekentė tremtinį ir ju vaikų, prištais badė už tai, kad jie ējo į bažnyčią.

O stribai, pardavintę tėvynę ir tikėjimą, ilgus metus gavo visokius lengvatų - už butą nemokėjo, elektra, malkos - dovanai, nors jų blogu darbu jokiam popieriule nesurašys. Grįžę iš Sibiro žmonės - be sveikatos, miršta, nedaug jų belikę, ir nebūs kam paliudyti, pasakyti teisybę.

Tuo tarpu žūlieji stribai ir žandien ne atgailauja, o dar žūkauja, užuot dave atsakaitą Tėvynei. Bet jei jos neturi, jei ją pardavė komunistams už sotų gyvenimą, už medalius.

Dabar, sulaikus Lietuvos nepriekiausomybę, taip brangiai kainavusios visai Lietuvii tautai, stribai, komunistai, išdavikai turėtų padaryti nuožardžią atgailą, atspragyti nuskriaustytų, o jau tada, man rodosi, daugiau nieko nereikėtų - tik vienybės. Ir tada vėl būtų stiprus sajūdis.

Jonas KAROKAS
Leipalingis

Anatomas ir antropologas, medicinos mokslų daktaras, profesorius, Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto dekanas, Anatomijos, histologijos ir antropologijos katedros vedėjas Gintautas ČESNYS pataria:

Iškasti kapą, arba ekshumuoti - reikiðia sudrumsti mirusiojo ramybę, o tai mūsų tautos papročiai visada smerkė. Vis dėlto kada gili būti galima daryti išimtį ir tą ramybę sudrumsti, kad mirusysis atgultų jau tikram amžinam atlikui?

Nekelia abejonių tai, kad ekshumacija patenčiama tada, kai kapas toli nuo tėvynės, o mirusysis pagelavo išsėtis tėvų žemėje. Tačiau reikėtų labai suabejoti, ar būtina ardyti masinių žudynių vietas Lietuvoje, jeigu jos gražioje paminklėje, prieje, sode ar pakelėje. Ar ne geriau pažentinti tas vietas, pažymeti kryžium, obelisku ar akmeniu, surašyti žuvusiu vardus, kad priešvis sustoti, nulenkų galva, pamastytų apie

krupių netoli mūsų tautos istoriją? Juk tos vietas - tai autentiški istorijos paminklai, kurie, gerai sutvarstyti, daug ką bylotų ainiams. Bet kaip iškasus palaikus, juos sumaišius, sukrovus, kaip tai dažniausiai būna, kelių žmonių kaulus į vieną karstą, ir supylus naują kapą, suardomas vienas istorinis paminklas, o naujas nesukuriamas. Juk kaulai - tai tik žmogaus dalis, ir ne pati didžiausia. Viena vertus, suire minkštiję audiniai, virš juoda žeme, tebelieka senoje vloje, kurios autentiškumas vis dėlto jau pažeistas. Antra vertus, bet kaip suversti žmonių kaulai jau nereikia tų žmonių kapo, kuris tarsi atrūksta nuo konkretios istorijos realybės, netampa paminklu.

Kita šeška, jeigu auksų palaikai sumest i šulinus, išvietes, užstatyti tvartais ar kaip kitaip išliekinti, jeigu per kapus nutiesta gatvė ar keliais, jeigu gresia jų sunaikinimas. Tačiau

(Nukelta į 2 ps.)

1992 m. balandis

TREMTINYS

2

IS KGB AREHIJYU

Specpranešimas

Lietuvos TSR 2-osios KGB valdybos prie Ministrų Tarybos 1-ojo skyriaus priėmtyva, turint tikslą galutinai sukompliuoti užsienyje gyvenantį masinių žaudymų dalyvį Meči Paškevičių ir jo bendrininkus, 1961 m. kovo 11 d. Ukmergėje buvo surengtas darbo žmonių protesto mitingas su šukiu "Žnogudži - i teistamųjų suolą". (...)

Rekomenduojame papildomai imtis šiuo priemoniu:

1. "Tiesoje" skelbtus Paškevičių demaskuojančius straipsnius išspausdinti "Tėvynės balsu" laikraštyje, leidžiamame užsienyje gyvenantiems lietuviams.

2. Susiartti su "Investijų" korespondentu, kad šis i "Investijas" parašytų straipsnį, atskleidžiantį Paškevičiaus nusikaltimą - tarybinų piliečių žudymą okupacijos metais.

3. Parinkti iš laikraščių straipsnių apie nusikalstamą Paškevičiaus veiklą ir per "Tiesos" redakciją pastiūti į pašangą lietuvių laikraščių JAV redakcijas.

a) "Laisves" laikraščio redaktoriui Misarai Niujorke,

b) "Vilniaus" laikraščio redaktoriui Jakubkai Čikagoje.

4. Pasūlyti Lietuvos KP CK:

a) parengti užsienyje gyvenantiems lietuviams radijo pasakymus apie Paškevičiaus nusikaltimus karu su Vokietija metais;

b) išleisti brošūrą apie lietuvių buršuolinį nacionalistų nusikaltimą, padarytus Didžiajame Tėvynės kare, su šia brošūra supažindinti Lietuvos TSR lankančius lietuvius turistus.

Klaipėdos tremtiniių choro seniūnas A. Staponkus siūlo ju dainuojamą dainą.

Tremtinų rouda

Tremtiniai Tau dėkoja, Tėvynė,
Kad gyventi naujai pakilai.
Tremtiniai Tau dėkoja, Tėvynė,
Kad į Lietuvą mus grąžinai.

Priedainis:

Mes sugrižom iš tolino Sibiro,
Nors paviršė lengva dulkele,
Ir prigludom prie Tėviškės žemės,
Kad prašystume čia gėlele.

Mus prikėlėt iš išalo žemės
Pasidžiaugti laisva Lietuva.
Kas iš mūsų krūtiniai išplėsta,
Užgesinta tremty kaip šviesa.

Priedainis:

Nors tik mūsų kauleliai sugrižta,
Jie atgyja kaip žemė laisva.
Nepalikti né vieno tremtyje,
Mums be galo ši žemė miela.

Priedainis:

Lietuvos TSR Valstybės Saugumo Komiteto Pirmininkui drg. Eismuntui

23200 Vilniaus m. Gedimino pr.

Mes, buvę pokario metų Valstybės saugumo darbuotojai ir išaudies gynėjai, perskaite išspausdintą "Lietuvos ryto" Nr. 24 iš 2 vasario 1990 m. įstatymo rengimo komisijos pirmmininko teisingumo ministro paradautojo Stepono Umbras straipsnį "Ne keršto vedami", giliai susimąsteime. Neaugi mnes po 46 metų iš tai, kad išvadavus Tarybų Lietuvą nuo vokiečių okupacijos, stojome ginti darbo žmones, valstyčius ir tarybų valdžią nuo paliktu voldečių diversantų, žvalgybos ir organizuotų bandų bei nacionalinio pogrindžio, kurie žude nekaltus valkus,

Pasmerktas mirti

Su Mečislovu Paškevičiumi susipažinau 1940 m. pradžioje Valstybės saugumo departamento ypatingajame skyriuje. Iš karto apie jį susiduria gerą nuomonę. Ir kodėl? M. Paškevičius buvo gražios išvaizdos, trykštantios sveikatos, ramus, rimtas, taktiškas, mandagus, draugiškas ir geraširdis, darbe drausmingas.

Jis buvo kilięs iš Ukmergės. Lietuvos kariuomenėje tarnavo Kėdainiuose, 2-me artillerijos pulke jaunesniuoju puskarininkiu. Po karo tarnybos keletą metų tarnavo Kaune, raitojoje policijoje vyr. policininku. 1939 m. pabaigoje perėjo dirbti į Saugumo departamento Ypatinės skyrių, apsaugos dalies vyr. policininku. Cia jis buvo tiesiogiai man paivaldus, tad galiu teigti, kad savo pareigas atliko pavyzdingai ir turėjo daug vilčių kilti tarnybos laiptais.

Paskutinį kartą M. Paškevičius mačiau tą balsija 1940 m. birželio 15-osios naktį, kai sprendėsi lietuvių likimas, Prezidentūroje, kur aš tasyk budėjau.

1940 m. birželio 20 dieną buvome ateišti iš tarnybos. M. Paškevičius iš Kauno išvyko.

Po daugelio metų iš "Tiesos"

laikraščio sužinojau, kad M. Paškevičius pripažintas kariniu nusikalteliu ir, kaip gyvenantis JAV, Čikagoje, už akių nuteistas mirties bausme. Perskaičės "Tiesoje" kelis šmeižkiškus straipsnius neva M. Paškevičius 1944 m. Ukmergėje žveriškai žudės nekaltus žmones, nepatikėjau, ir dabar netikiu. Mat per 8-erius metus Pečiorlage gerai perpratau NKVD-KGB nikelės.

Vartant M. Paškevičiaus bytą Nr. 5570, išryškėja baltais siūlais siūta niekiška prieš jį varyta propaganda. Šlykiškai meliodamai, čekistai susispainijo: nurodomos trejopos tuometinės jo pareigos. O gal tai jiems neturėjo reikšmės?

Tada "Tiesa" kaip įmanydama stengesi kuo tendencingiau nūjvesti Pivonijos miško tragediją, o apie 1941 m. raudonosios armijos, NKVD ir lietuvių išgėmų skerdynes Rainių miškelyje, Panevėžio ligoniuje, Pravieniškėse ir kitur net nemanė užsiminti.

Tiesa, M. Paškevičius buvo kolaborantas, bet esu įsitikinęs, kad asmeniškai komunistų ir žydų nežudė.

Įdomu, koks buvo tolimesnis jo likimas.

Krizastomas ŠIMKUS
Kaunas

The image shows a handwritten musical score for a piece titled 'Tremtinų rouda'. The score consists of two staves of music with corresponding lyrics written below them. The lyrics are in Lithuanian and describe the 'Tremtinų rouda' (Tremtini's round dance). The music is in common time, with various chords indicated by letters such as D, Em, Fis, Hm, G, and others. The handwriting is cursive and appears to be done in ink or black marker.

valstiečius ir tarybinį aktyvą, dabar būsim patraukti atsakomybėn bei nuteisti nuo 5-kių iki 15-kos metų su turto konfiskavimu kaip genocido vykdytojai Lietuvoje.

Todėl prašome drg. Eismuntą paaiškinti mums ir išsakyti šiuo klausima savo nuomonę.

Jeigu Lietuvos vyriausybė sutiks prianti tokį įstatymą, o to tikėtis galima 100 procentu, tai Tarybų Sąjunga su Jūsų pagalba, drg. Eis-

muntai, turi mums suteikti politini prieglobštį, nes mes gynėm visos Tarybų Sąjungos interesus, o ne tik Tarybų Lietuvą, ant kurio aukuro sudėta tiek nekaltų gyvybių, giminė Tarybų Lietuvą nuo nacionalistinių gaujų. Valstybė turi pasirūpinti savo gynėjais.

Laukiam atsakymo.

Mano adresas 233031 Kauno m. 25-čio 39-17, Bažnyčios Jaroslavas, Vlado.

1. Rastasas slėnio Grodno. 1953

2. Horadziščių žemės užėmimo 1953

3. Druskininkų Sąjungos 1953

4. Šiauliai 1953

5. Druskininkų 1953

6. Druskininkų 1953

7. Druskininkų 1953

8. Druskininkų 1953

9. Druskininkų 1953

10. Druskininkų 1953

11. Druskininkų 1953

12. Druskininkų 1953

13. Druskininkų 1953

14. Druskininkų 1953

15. Druskininkų 1953

16. Druskininkų 1953

17. Druskininkų 1953

18. Druskininkų 1953

19. Druskininkų 1953

20. Druskininkų 1953

21. Druskininkų 1953

22. Druskininkų 1953

23. Druskininkų 1953

24. Druskininkų 1953

25. Druskininkų 1953

26. Druskininkų 1953

27. Druskininkų 1953

28. Druskininkų 1953

29. Druskininkų 1953

30. Druskininkų 1953

31. Druskininkų 1953

32. Druskininkų 1953

33. Druskininkų 1953

34. Druskininkų 1953

35. Druskininkų 1953

36. Druskininkų 1953

37. Druskininkų 1953

38. Druskininkų 1953

39. Druskininkų 1953

40. Druskininkų 1953

41. Druskininkų 1953

42. Druskininkų 1953

43. Druskininkų 1953

44. Druskininkų 1953

45. Druskininkų 1953

46. Druskininkų 1953

47. Druskininkų 1953

48. Druskininkų 1953

49. Druskininkų 1953

50. Druskininkų 1953

51. Druskininkų 1953

52. Druskininkų 1953

53. Druskininkų 1953

54. Druskininkų 1953

55. Druskininkų 1953

56. Druskininkų 1953

57. Druskininkų 1953

58. Druskininkų 1953

59. Druskininkų 1953

60. Druskininkų 1953

61. Druskininkų 1953

62. Druskininkų 1953

63. Druskininkų 1953

64. Druskininkų 1953

65. Druskininkų 1953

66. Druskininkų 1953

67. Druskininkų 1953

68. Druskininkų 1953

69. Druskininkų 1953

70. Druskininkų 1953

71. Druskininkų 1953

72. Druskininkų 1953

73. Druskininkų 1953

74. Druskininkų 1953

1992 m. balandis

TREMTINYS

3

Tremtiniai ir politiniai kalinių, kenteję represijas Komijoje, 1991 spalio 26 d. Kaune įkūrė savo broliją. Pagamintas ir brolijos nario ženklelis (autorius Juozas Galkus). Jį gali gauti kiekvienas Komijos tremtinys ar kalinis. Kreipkitis Kaune - į Algimantą Bakutį šiuo adresu: Saulės 8-17, tel. 735734; Panevėžyje - į PKT Sajungos būstine, Sodų 3, tel. 62337; Klaipėdoje - į Rimvydą Kiaunę, Igulos 24-26, tel. 97616; Vilniuje - į Rimvydą Racéną, V.Grybo 41-23, tel. 742557.

Zenklelis įteikiamas nemoka-

Burkimės!

MUMS RAŠO

Didžiai gerbiami žmonės!

Noriu paklausti, ar netiktu mūsų Sajungos narių visuotinis pasisibumas dėl šitokios netvarkos. Bijai, kad naktį neateiti tie plėšikai, kurie skelbiai komercininkais, apiplėsti. Liko baisu gyventi. Nereikalingos tos komercinės spekuliantų krautuvės. Kam jos? Kad vogtų ir ten parduotu? Iš kur jie ima prekes? Iš bazių, sandėlių, todėl ir krautuvės tuščios. Kam

reikėjo parduoti valdiškas krautuvės?

Dirba audimo fabrikai, mezgimo īmonės, visokios batų dirbtuvės, o krautuveje nieko nėra. Ar jau ir Šiaulių batų fabriką privatizavo, kad nėra lietuviškų elegantiškų batelių? Kur jie? Pardavėjos, kiek nori pinigų, tiek ir ima. Ir dar per televiziją G.Vagnorius sakė, kad pardavėjos savo nuožiūra gali pakelti kainą 20%. Būtina uždaryti Lenkiją kelią spekuliantams, tačia nebus tiek vagių - neturės kur iškišti.

Girdėjau per televiziją ministrą sakant, kad su Lenkija dėl sienų neturi jokių pretenzijų. Kaip galėjo ištaip pasakyti? O kur Suvalkai, Seinai, Gervėčiai, Gardinas, kiti mūsų miestai? Jie turėtų vesti derybas - tegul užmoka lenkai už tiek žemės, kad ši tiek metų atplėše valdo. Jei

mai, tik pasirašius ir nurodžius savo adresą bei tremties ar žalinimo vietą Komijoje. Išvardytų miestu gretimų rajonu PKTS skyriai dėl ženklelių gali kreiptis nurodytais adresais, prieš tai išsiaiškine, kiek jų reikia. Išdalijus ženklelius, deramai užpildyti sąrašai nusiuničiami ženklelius išdavusiuju adresu.

Dėkoju kauniečiui A.Bakučiui, radusiam rėmėjų padengusiu ženklelių gamybos išlaidas, Vilniaus Dailės kombinato administracijai.

Vilnius Rimvydas RACÉNAS

Skiemonių žuvusieji

Mykolas KAZLAS

(Tėsinys. Pradžia Nr.4)

Po to prasidėjo kaimo žmonių areštai. Saugume dieną naktį vyko tardymai, žmonių kankinimai. Ypač žiauriai elgesi MGB viršininkas Sukavejevas, jo tardytojas ir vertėjas Kuznecovas, i talką pasaukti stribai budeliai - stribų vyresnysis Vladas Lebeda, Adomonių ir Bajoras.

Suėmė ir B.Ilgūčio namiškius: tėvą, abi seseris. Pats Sukavejevas tardė - rovė joms plaukus, varstė tarp durų pirtus, pistoletu daužė galvas, plikas sodino ant šalto ledo, marino badu. Du stribai, išgirdę kankinamų žmonių riksmaus, pranešė milicijos viršininkui Stankui. Šis pareikalavo,

kad Sukavejevas taip žiauriai nesieltų, dėl to net buvo susimušęs su tuo - geriau siustu suimtuosiu i Utenos kalėjimą, kad nenuteiktų žmonių pries tarybinę valdžią. Abu stribus skundėjus Sukavejevas išgrūdo į rūsi. Po to B.Ilgūčio namiškius paleido, mat numatė ištremti į Sibirą.

Tada baudžiamoji rusų kariuomenės operacija užtruko ilgiu negu kitais atvejais. Iššukavo Skiemonių apylinkės miškus, laukus bei kaimus, pasuko link Alantos, kitų Molėtų apylinkių. Ieškodamų partizanų ir bunkerų, besilepiančių žmonių, ne viena sodyba sudegino, išplėše turta, atėmė žmonių gyvybes.

1945 m. spalio 30 d. Petrovkos miške žuvo 7 partizanai: Jurgis Tariela, Pranas Urbanavičius, Karolis Cereška, Napalys Varžgalys, Gumbargas, Jonas Zurza, Vladas Purplys. Tariela nušovė, o kiti patys susi-sprogdino.

1949 m. žiemą gulėjo pamiestas Vaclovo Kabiko nuo Anykščių lavonas. Jis slapstėsi nuo kariuomenės, po to istojo į Anykščių stribus. Bet pamatės stribų darbus ir neno-rēdamas su ginklu eti prieš tautą, pabėgo par partizanus. Buvo atsargus, be galio drąsus vyras, dažnai aseptas prasiverždavęs, taikliai šaudę į abiejų rankų. Už jo galva majoras Sukavejevas buvo paškyrės 5000 rublių premija. Vienas užverbuotas Pažilių kaimo valstietis ji išdavė, paklyties užeti pavalgyd, alaus atrigerti. O pas jį jau laukė stribai. Nesėjęs pasitraukti nuo stribų automatu serijos, vijoje krito negyvas. Buvo žiauriai tardyta ir V.Kabiko sužadėtinė. Jo lavonas užkastas prie kapinių duobėje.

1946 m. savo namuose, bulvių duobėje, slapstėsi šešiolikmetis vienturių tėvų sūnus Petras Sulckus. Buvo stribų nušautas. 1949 m. liepos 12 d. už Kurklių, Retilyje, žuvo septyni partizanai: Jonas Juras, Gintaras Nečiūnas, Anicetas Burneikis, Antanas Sulckus, Ignas Lėščius, Petras Kutka ir ryšininkė Leonora Sulckutė. P.Kutka nusišovė, o kiti bunkeryje susisprogdino. 1989 m. periaudoti į Kurklių kapines.

Neįmanoma išvardyti visų nušautų, nukankintų, papasakoti tai, ką mate nebylės, kruvinos Skiemonių gatvės. Vėliau gal Lietuvos komunistinė vyras išvysybė ar Maskva išsišio. Uždraudė egzekucijas su lavonais. Tada be liudininkų akių metė į ūlinius, kūdras, griovius. Žiauriai elgdavosi už hitlerininkus žudikus.

Ir po 1950 m. Skiemonyse buvo laidojamos aukos: Alfonsas Matuškevičius, Jonas Ruzgas, Jonas Mockevičius, Markuniškiai du broliai ir kt. Net 1962 m. apie Skiemonis pasirodydavo drąsus partizanas Kraujelis, turėjė slėptuvę, radijo siustuvą Rubikių ežere. 1964 m. aseptas nusišovė savo žmonos namuose Utenos raj., Utenio kolūkyje.

(Pabaiga sekantiame numeryje)

Patobulinkime pažymėjimus

Esu tremtinys, II gr. invalidas. Mūsų Sajungos nario pažymėjime nurodyti tik pavardė, vardas, tėvo vardas, gimimo metai, gyvenamoji vieta. Manau, kad pažymėjime dar turėtų būti numeris, nuotrauka, tremtyje išbūtas laikas, reabilitacijos pažymėjimo numeris ir kt. Su juo nuvykės į polikliniką (ar kur kitur), turėtume gauti ištatymuose numatyta pagalbą. Pažymėjimas kasmet turėtų būti prateisamas, mokant metinių nario mokesčių. Tai pagerintų narių apskaitą, o iš finansinių mūsų organizacijos reikalai pagerėtų. Juk iki šiol nario mokesčių moka tikrai ne visi, o lengvatomis naudojasi visi. Dar stūsau - netvirtinti nariais asmenų, kurie dangstosi mūsų organizacijos.

cijos vardu, o gina buvusių komunistinių vadovus. Tokiems ne vieta būti su mumis.

Vladas ŽUKAS
Biržai

Atsako Kauno sk. darbuotoja I. Žemaitienė. Nario pažymėjimai dabar yra naujos formos, su nuotrauka. Lagerių tremties laikas ir reabilitacijos data bei pažymėjimo numeris išrašomas į kartoteką. Pažymėjimai kiekvienais metais yra pratiessi, sumokant nario mokesčių.

Narių pažymėjimus gali gauti tik turintys teisių atstatymo arba archyvinės pažymas.

buotas padėti likviduoti likusius partizanus. Atlikęs užduotis, 1953 m. liepos 4 d. paleistas. 1955 m. vasario 22 d. vėl suimtas ir už ypač sunkius nusikaltimus prieš Tarybinę liaudį 1954 m. liepos 27 d. nuteistas mirties bausme. Nuosprendis įvykdymas 1955 m. sausio 26 d.

Paskutinis partizanas Šakių apskritijoje Just. Balčiūnas-Plutonas 1957 m. rudeni Norkūnų km. aseptas saugumiečių nusišovė.

Bonifacas ULEVIČIUS

viduriais. Manau, kad beviltiška, apsidžiaugiai, kai supratau, kad sužeistasis keliais dienas nebuvovo valges. Teko susiūti žarnas penkiolikoje vietu. Dabar sveiksta. Matyt, žymus, nes stipriai saugo sargyba."

Kiek vėliau gyd. Šerkšnas pap-

sakojo, kad budinti med. sesuo už-

migdė prie lovos tą ligonį saug-

iusius du sargybinius, kitus du sargus

lauke nušalino atvykę kovotojai. Se-

selė su ligoniu dinga, bet KGB kaltino

ir gydytoją, nors jis tą naktį nebudejo. Tai įvyko apie 1947 m.

Netrukus gydytoją Šerkšną su žmona ir mažamečiai vaikais išsivežė į Sibirą.

Zinantys, kokie tolimesni Šerkš-

nų žemos ir operuoto partizano

likimai, parašykite redakcijai.

Aleksandras PUPINIS

sesers vyras. A.Skurvydo tėvai buvo mažažemiai, bet po jo suėmimo stribai ištrėmė visą šeimą. Sibire 10 metų buvome kartu.

Rašinyje M.Ulskyte, atrodo, bijo-

pasakyti išdaviko varda. O aš

nebijau. Esu kunigas Šilalės raj.

Upyno parapijoje, turiu atleisti

viesius, kas praso atleidimo, bet tik

su salgyga - jei išdavikai atsiprašo viešai. Todėl ir kviečiu Titą

Antanavičių iš Mažeikių viešai pasakyti tautai apie savo niekšybes.

Išdavikas T.Antanavičius iškundė A.Skurvydą, Antana Butą, partizanu

ryšininkę Pranutę Žulpietę-Butienę.

Augustinas ir Antanas gavo po 25 m.

kalėjimo, o Pranutė - 10 m. Su Morta Ulskyte ji buvo Mažeikiuose vienoje

kamerioje.

Romualdas ŽULPA

Šilalės raj.

1992 m. balandis

TREMTINYS

4

IVYKIAI

KLAIPÉDOS SKYRIUS. Mes dar laikomės tame sudrumstame gyvenime, stengdamiesi kiek galime prisiesti, kuo galime paremti mūsų nepriklasomybės įsitvirtinimą Tėvynėje.

Vasarį 16-tilžėje mūsų ansamblis sveiki-
no ten gyvenančius tautiecius. Mums tai jau
tapo tradicija. Kas metai vis daugiau Tilžės
lietuvių susirenka į šventes. Pradeda judėti

ledai ir Klaipėdoje. Koncertavome ž.ū. techni-
kume, aukštėsniuojoje muzikos mokykloje, o
Kovo 11-osios proga - 22 vid. mokykloje.
Dabar dainuoja daugiausia partizanų
dainas. Idėmiai jų klausosi jaunimas.

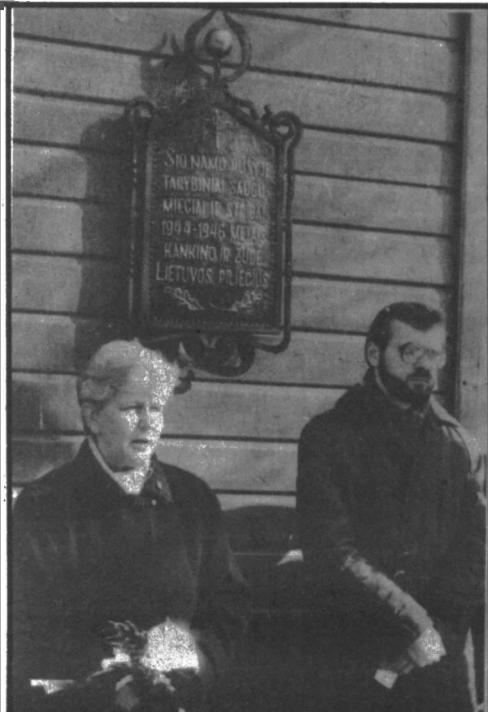
Onutė PADVARÉTIENĖ

Klaipėda

KRETINGA. Kovo 11 d. įvyko Žemaitijos rinktinės šaulių susirinkimas ir šiai datai skirtas šventinis minėjimas. Kartu su tremtiniais šauliai išskilmingai nužyglavo į Kretingos bažnyčią. Ten iškusta šv. Mišias, pa-
suko į Nepriklasomybės aikštę. Prie atkurto Nepriklasomybės paminklo naujieji Lietuvos šaulių sajungos nariai davė priesaika.

Skambėjo Kretingos tremtinų chorų dainos. Kretingiškis tremtinys Krakauskas keiliems šaulių būriams padovanojo dailius paties sukurtus kryžius. Tokia dovana teko ir Neringos būriui. Širdingai dėkojame gerb. Krakauskui.

Neringos šaulių vardu
A.MARTINKUS

VILKAVIŠKIS. Kovo 11-ąją šventiškai paminėta Lietuvos nepriklasomybės atkūrimo dvejų metų sukaktis. Nuaidėjo lietuviški maršai ir miesto gatvėmis išskilmingai pražyglavo Krašto apsaugos savanoriai, šauliai. Bažnyčioje buvo aukojamos šv. Mišios už Lietuvą. Po to visi pasukome į Nepriklasomybės aikštę, kur dave priesaiką naujieji kariai - Krašto apsaugos savanoriai, ir juos pasveikinome.

Kultūros namuose apžvelgta Lietuvos laisvės kovų istorija, įteikti vyriausybinių apdovanojimai - Sausio 13-osios atminimo medalių geriausieiams mūsų krašto savanoriams.

Kraštotyros muziejuje atidaryta Kovo 11-ąja skirta paroda.

Gediminas ALMONAITIS

Rokiškis

A.KAZULĖNAS

SKELBIMAI

Balandžio 11 d. Radviliškio kultūros rūmuose įvylos Lietuvos laisvės kovų sajūdžio (partizanų) suvažiavimas. 10 val. - šv. Mišios už žuvusius partizanus, 11 val. - dalyvių registracija, 12 val. - suvažiavimo pradžia.

Kviečiame visas Lietuvos rezistentus aktyviai dalyvauti.

1992 m. gegužės-birželio mėn. Švenčionių raj., Adutiškio kapinėse bus statoma koplyčia-paminklas pokario metais žuvusiems partizanams ir Antro pasaulinio karo savanoriams. Atminimo lentoje bus iškaltos jų pavardės. Žinome - dešimt. Gal žinote daugiau laisvės kovotojų, užkastų šalia kapinių? Naujų duomenų, patikslinimų laukiamie balandžio mėn. Rašykite adresu: Valdas Striužas, Žilvičių 14a-24, Švenčionėliai.

Koplyčios-paminklo statybai renkamos lešos. Aukokite: Švenčionių taupomasis bankas, Nr. 6426; sąskaitos Nr. E-2, Valdui Striužui.

Redaktorė Vanda PODERYTĖ,
lit. redaktorė Danutė BARTULIENĖ,
techninė redaktorė Birutė OKSAITĖ

TREMTINYS

1992 m. balandžio 1 d. Nr. 7(64). SL 289.

Kaina su akcizu 1 rub. Prenumeratoriams 50 kap.

Mūsų adresas: 233000 Kaunas, Donelaičio 70^b, tel. 209530

ATSILIEPKITE!

"Geležinio Vilko" rinktinės partizanai K-
rysys URBANAVICIUS-Zaibas iš Prienų raj.,
Dumiškės km., Stasys MARCHIULYNAS-
Lapukas iš Balbieriškio, Pranas KLEIZA iš
Prienų raj., Kampaičių km. 1949 m. gruodžio
26 d. per Kalėdas enkavedistai juos suėmė
Prienų raj., Vartų km., Žukauskų sodyboje.

To paties būrio partizanas Albinas (pavar-
dė nežinoma), slapyvardžiu RADASTAS, veikė
kartu su Zaibu, Lapuku ir Rytu (iš Marijampolės). 1949 m. ryžys su Radastu nutrūko, ir jo
tolenis likimas nežinomas.

Partizanas Vytautas (pavardė nežinoma), slapyvardžiu PAPARTIS (iš Žemaitijos), dalyvavo
1948 m. kautynėse su Igliškelių stribais. Jis tarp Sasnavos ir Igliaukos, Vasalavos kaimo
pamiškėje buvo sužeistas į koją, gydesi
Baltramurgio km. Tolesnis likimas nežinomas.

Minėtu partizanų artimuju, giminėju ar juos
pažinojusi ieško Jonas ZIOBA, Kauno raj.,
Garliava, Basanavičiaus 12.

Antanas PIPIRAS, g. 1904 m. Gyveno
Tauragės raj., Dauglaukio apyl., Petkaičių km.
Prieš karą tarnavo pasienio policijoje.
Prasidėjus karui, užėjus vokiečiams, iš policijos
pasitraukė, ukininkavo. 1944 m. buvo pasikė-
sinta į jo gyvybę. Slapstėsi. Žmona ir 4 maža-
mečius vaikus išvežė į Vokietiją. Vokietijos lag-
mire 3 vaikai: Antanina, Žosytė, Zigmutis.
P.Pipirienė su dukra išvyko į Angliją. Žmona
mirė Anglijoje 1969 m.

Po karo, užėjus russams, A.Pipiras i savo ūki
negrįžo ir apsigyveno Silutės raj., Bikavėnų
apyl., Lapkasių km. Tačiau ir ten buvo perseki-
jamas, dažnai uždaromos į Žigaičių dabokle.
1949 m. sausio pabaigoje ji suėmė ir uždare
Silutės kalėjime. Po žiaurių kančinių
tardomas mirė 1949 02 01.

Kartu kalėjusi ir galinčiu paliudyti, kad
A.Pipiras buvo nužudytas enkavedistu, ieško
Birutė LUOTIENE, Šilutė, Barzdūnų 1.

Algirdas ŽUKAUSKAS (15-os metų) nuteis-
tas 1946 m. pagal 58-10 strp., kalėjo Karelijoje,
Sniegų raj., Nadvoicų vaikų pataisos darbu
kolonijoje. Ka nors žinančių apie jo likimą ieško
Jonas ŠUKYS, 5501 Šiaulių raj., Kursenai,
Aukštoji 5.

Nuotraukoje
esančiu buv.
politinių kalinių iš
Norilsko lag. ieško
B R O N I U S
S K A R D Ž I U S
(viršutinėje eilėje
pirmas iš dešinės).
Rašykite adesu:
4927 Utenos raj.,
Vilučių pšt.
Sernupio km.

Bronius RALYS ir dar penki partizanai
1948 10 07 prie Palemono (buv. Naujasodžio
km.) pateko į stribų pasalą. B.Ralys prasiveržė
iš apsupimo, jį sunikiai sužeista N.Grinevičiūtė
nuvežė į ligoninę. B.Ralio ieško Antanas
OBELEVICIUS, 3036 Kaunas, V.Krėvės pr. 48-
106, tel. 702341.

Stasė DOVALGAITĖ iš Kauno, Vlada
BERNATONYTĖ iš Kupiškio raj., Starkonių
km. (nuteista 25-eriems m.) 1952-1956 m. ka-
lėjo Omsko lageriuose. Jų ieško Ona VAICIU-
LYTE, 4597 Alytaus raj., Daugai, Turgaus 11.

Onutė ŠLIONSKYTĖ iš Kauno, Bronė
IVASKIENĖ nuo Jonavos, Stasė URBO-
NAVICIŪTĖ nuo Klaipėdos 1953-1954 m.
kalėjo Kemerovo srt., Južukuzbaso lag. Jūsų
ieško Julė ZALANSKAITĖ-JUSKEVICIENĖ,
4690 Druskininkai, Smiltynė 20, tel. 54003.

Skelbiame pavardes rezistencijos dalyvio pažymai gauti: Aldona Lukoševičiūtė-Balevičienė,
veikusi Alytaus raj.; Juozas Marcoulionis (po mirties), veikęs Alytaus raj.; Julius Graužys, veikęs
Varėnos raj.; Zofija Skibinaitė-Survilienė, veikusi Šilalės raj.; Juozas Krutikas, veikęs Marijampolės
raj.; Petras Draugelis, veikęs Kazlių Rūdos apyl.; Albina Stravinskienė-Razmienė, veikusi Prienų
apyl.; Jurgis Kuncevičius, veikęs Balbieriškio apyl.; Vladas Satkūnas (po mirties), veikęs Ukmer-
gės raj.; Albinas Marinė, veikęs Eržvilko apyl.; Boleslovas Žekas, veikęs Anykščių raj.; Juozas Kul-
biliaus, veikęs Vilkaviškio raj.; Kęstutės Zilėnas, veikęs Utenos raj.; Vladas Kazlauskas, veikęs Kau-
nos raj.; Antakė Reimikaitė-Bironienė, veikusi Alytaus raj.; Zigmantas Remeika (po mirties), vei-
kės Alytaus raj.; Vaclovas Remeika (po mirties), veikęs Alytaus raj.; Vytautas Jurkevičius (po mirties),
veikęs Prienų raj.; Albina Grigonytė, veikusi Prienų raj.; Bolitus Palevičius, veikęs Varėnos
raj.; Vytautas Valdekevičius, veikęs Kaune; Ona Mikėnienė, veikusi Panevėžio raj.; Jonas Arbašauskas,
veikęs Alytaus raj.; Vincas Arbašauskas, veikęs Alytaus raj.; Bulotaitė, veikusi Prienų raj.

Amslieplius prašome siųsti LPKT sajungos tarybai.

Redakcija: Liudas DAMBRAUSKAS, Algirdas
MARKŪNAS, Natalija PUPEKIENĖ, Dalia KUODYTĖ,
Juozas ENČERIS, Alfredas SMAILYS